

فرم پیشنهاد تحقیق

پایان نامه‌ی کارشناسی ارشد

عنوان تحقیق به فارسی:

اطلاعات مربوط به پایان نامه:

الف - عنوان تحقیق

۱- عنوان به زبان فارسی:

تاثیر مسئولیت پاسخگویی اجتماعی شرکت بر عملکرد مالی: شواهدی از دیدگاه سهامداران (مجموعه بانک مهر)

۲- عنوان به زبان انگلیسی / (آلمانی، فرانسه، عربی):

The Influence of CSR Disclosure Structure on Corporate Financial Performance: Evidence from Stakeholders' Perspectives (Mehr Bank Collection)

ب - تعداد واحد پایان نامه:

ج- بیان مسأله اساسی تحقیق به طور کلی (شامل تشریح مسأله و معرفی آن، بیان جنبه‌های مجهول و

مبهم، بیان متغیرهای مربوطه و منظور از تحقیق):

اخیرا با توجه به رشد سازمان‌ها غیر دولتی، جنبش‌های اعتراضی علیه قدرت شرکت‌ها، افزایش آگاهی اجتماعی، توسعه بازارهای سرمایه و شرکت‌های سهامی، موضوع و مفهوم مسئولیت پاسخگویی اجتماعی شرکت‌ها به یک بحث مسلط در فضای اداره شرکت‌ها بدل شده است. این بحث به ارائه روش‌هایی می‌پردازد که شرکت‌ها در فرایند فعالیت خود جهت پاسخگویی به توقعات جامعه، انتظارات تجاری، قانونی، اخلاقی و اجتماعی به آن عمل می‌کنند. چراکه شرکت‌ها در زمینه اجتماعی، اقتصادی، محیط زیست و همچنین در قبال کارکنان، مشتریان، دولت و ذینفعان مسئولیت پاسخگویی دارند. در این خصوص چنانچه شرکت‌ها به این مسئولیت‌های خود پایبند بوده و در حل بحران‌هایی که در آن نقش داشته‌اند تلاش نمایند، بسیاری از مسائل اقتصادی- اجتماعی و زیست محیطی کاسته شده و شاهد ایجاد جامعه سالم و مترقی همراه را محیط زیست مطلوب خواهیم بود. به بیان دیگر هر عمل یک سازمان، واحد تجاری یا شرکت دارای آثار اجتناب‌ناپذیری بر پیکره جامعه بوده و لذا می‌بایست به انجام کارهایی پردازند که مورد قبول جامعه بوده و با ارزش‌های آن سازگار باشد. در این خصوص سازمان‌ها و شرکت‌هایی که این مهم را نادیده بگیرند، در عرصه عمل و در بلند مدت موفق نخواهند بود. از این رو شرکت‌ها جهت ادامه فعالیت و کسب موفقیت لازم است که به مسئولیت پاسخگویی

اجتماعی خود توجه ویژه‌ای داشته باشند. لذا می‌توان گفت مسئولیت پاسخگویی اجتماعی عاملی مهمی در بقای هر شرکت به شمار می‌رود. با این وجود این موضوع برای بسیاری از شرکت‌ها قلمرو ناشناخته‌ای محسوب می‌شود که چندان مورد توجه واقع نشده و این شرکت‌ها برای مقابله با چالش‌های موجود در این زمینه بخوبی تجهیز نشده‌اند. در این خصوص می‌توان گفت مسئولیت پاسخگویی اجتماعی طیف اصول بنیادی را که از شرکت‌ها انتظار می‌رود به آنها پایبند باشند و در فعالیت‌های خود منعکس نمایند، در بر می‌گیرد. این اصول شامل احترام به حقوق انسان‌ها، رفتار منصفانه با کارکنان، مشتریان و سهام‌داران و همچنین توجه به حفظ محیط زیست می‌باشد که نه تنها از لحاظ اخلاقی مورد پسند و مطلوب هستند بلکه زمینه رشد و توسعه پایدار و بلندمدت را فراهم می‌سازند. بطور کلی می‌توان بیان داشت که شرکت‌ها و موسسات مالی در کنار توجه به افزایش سود، باید در قبال اجتماع و شهروندان نیز پاسخگو بوده و برای جامعه‌ای که در آن هستند نیز مفید باشند. لذا یک رابطه دوسویه میان واحدهای تجاری و جامعه مدنی وجود دارد به نحوی که ارزش‌های اخلاقی، اجتماعی و اقتصادی بر همدیگر تاثیر متقابلی داشته و صیانت از منافع گروه‌های ذینفع، اعم از درون یا برون سازمانی به عنوان نمود عینی این رابطه دوسویه و بطور خاص مسئولیت پاسخگویی اجتماعی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار می‌باشد (نلینگ و وب^۱، ۲۰۰۹).

د - اهمیت و ضرورت انجام تحقیق (شامل اختلاف نظرها و خلاءهای تحقیقاتی موجود، میزان نیاز به موضوع، فواید احتمالی نظری و عملی آن و همچنین مواد، روش و یا فرآیند تحقیقی احتمالاً جدیدی که در این تحقیق مورد استفاده قرار می‌گیرد):

توجه به مسئولیت پاسخگویی اجتماعی در واحدهای تجاری و شرکت‌ها آثار قابل توجهی بر بازدهی، سود، نسبت‌های مالی و بطور کلی در عملکرد شرکت دارد. به نحوی که گرایش به رعایت مسئولیت پاسخگویی اجتماعی می‌تواند یک شرکت یا موسسه مالی را ترغیب نماید تا جهت بهبود وضعیت محیط زیست، بهره‌وری استفاده از انرژی و مواد و همچنین مدیریت ضایعات و غیره گام‌های اساسی بردارد. در نتیجه این امر موسسات مالی می‌توانند بازدهی بلندمدت خود را به طور اختیاری از طریق کاهش اثرات منفی بر اجتماع حداکثر نمایند. امروزه این امر در میان شرکت‌ها و موسسات مالی به صورت یک تفکر غالب در حال شکل‌گیری است. چرا که بر این اساس از طریق مدیریت عملیات شرکت، با کسب اطمینان از حمایت محیطی و پیشرفت مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها و موسسات می‌توانند میزان بازدهی خود را بهبود بخشند. لذا توجه به مسئولیت پاسخگویی اجتماعی شرکت منجر به بهبود موفقیت موسسات در بلند مدت شده و در نهایت منجر به رشد اقتصادی و افزایش توان رقابتی موسسات و بهبود عملکرد مالی آنان در کنار رشد و توسعه پایدار کشور می‌گردد. بر این اساس در دهه‌های اخیر مسئولیت پاسخگویی اجتماعی در کشورهای توسعه یافته در کانون توجه بوده و در این حوزه پیشرفت‌های شایان توجهی هم در زمینه مطالعات تجربی و قوانین و هم افکار عمومی حاصل شده است. با این وجود در کشورهای در حال توسعه از جمله ایران مطالعات چندانی به این موضوع نپرداخته‌اند. این درحالی است که جهانی سازی

^۱ Nelling & Webb

موجب نزدیکی هرچه بیشتر مشتریان و موسسات به لحاظ نگرش و دیدگاه‌ها شده و لذا مطالعات مسئولیت پاسخگویی اجتماعی شرکت‌ها همواره بطور فزاینده‌ای رو به گسترش بوده و هر روزه ابعاد نوینی از آن در علوم مدیریت مورد مطالعه و بررسی واقع می‌شود. لذا بررسی تاثیر چنین رویکردهای نوینی در قالب مسئولیت پاسخگویی اجتماعی شرکت‌ها بر عملکرد مالی آنان می‌تواند به درک شناخت آثار آن بر منافع شرکت‌ها و موسسات مالی در ابعاد خرد و اقتصاد ملی در ابعاد کلان موثر باشد.

۵- مرور ادبیات و سوابق مربوطه (بیان مختصر پیشینه تحقیقات انجام شده در داخل و خارج کشور پیرامون موضوع تحقیق و نتایج آنها و مرور ادبیات و چارچوب نظری تحقیق):

تفکرات اخیر پیرامون مسئولیت پاسخگویی اجتماعی برای نخستین بار توسط بون^۲ در سال ۱۹۵۳ همراه با بیان مسئولیت‌های جدیدتری برای شرکت‌ها مطرح گردید. در این خصوص مقررات گذاری شرکت‌ها برای نخستین بار در دهه ۱۹۶۰ در مسائل سیاسی مطرح شد که زمینه طرح مسئولیت پاسخگویی اجتماعی در اوائل دهه ۱۹۷۰ شد. در این دوران بود که تحولات شایان توجهی در قوانین کار کشورهایی همچون انگلستان و امریکا در جهت افزایش قدرت چانه‌زنی کارکنان و سندیکاهای کارگری به وجود آمد که نتیجه عملی آن بهبود روابط میان کارکنان و کارفرمایان بود. در دهه ۱۹۷۰ شرکت‌های انگلیسی در زمینه مسئولیت پاسخگویی اجتماعی شروع به ارائه گزارشاتی در مورد مشتریان و اجتماع نمودند (گری آون و آدامز^۳، ۱۹۹۶). در ادامه به برخی از مطالعات داخلی و خارجی در زمینه مسئولیت پاسخگویی اجتماعی می‌پردازیم:

سمسون و کوهر (۲۰۰۲)، در مطالعه‌ای با عنوان، ارتباط بین عملکرد مالی و عملکرد اجتماعی شرکت، به بررسی رابطه میان عملکرد مالی و عملکرد اجتماعی در صنعت بانکداری کشور هلند پرداختند. نتایج این مطالعه نشان دهنده رابطه مثبت معنی‌دار میان عملکرد مالی و عملکرد اجتماعی شرکت بود.

تی سوت سورا (۲۰۰۴)، در مطالعه‌ای به بررسی ارتباط میان مسئولیت پاسخگویی اجتماعی شرکت و عملکرد مالی آن پرداخت که نتایج مطالعه حاکی از وجود یک رابطه مثبت و معنی‌دار میان عملکرد مالی و اجتماعی شرکت بود. نلینگ و وب (۲۰۰۸) به بررسی ارتباط بین عملکرد مالی و مسئولیت اجتماعی پرداختند که یافته‌های ایشان نشان دهنده یک رابطه منفی ضعیف میان عملکرد مالی و عملکرد اجتماعی شرکت بود.

واندرلان و همکاران (۲۰۰۸) در مطالعه‌ای با عنوان عملکرد مالی و عملکرد اجتماعی به بررسی رابطه میان این دو متغیر پرداختند که یافته‌های ایشان نشان دهنده یک رابطه منفی بین عملکرد مالی و عملکرد اجتماعی شرکت بوده است.

^۲ Bowen

^۳ Gray, owen & adams

اسکات و همکاران (۲۰۱۰) نیز در پژوهشی تحت عنوان مسئولیت اجتماعی شرکت و عملکرد مالی شرکت به مطالعه رابطه میان عملکرد مالی و عملکرد اجتماعی شرکت پرداختند. که یافته‌ای ایشان حاکی از وجود یک رابطه مثبت معنی دار میان عملکرد مالی و عملکرد اجتماعی شرکت بود.

چوبی و همکاران (۲۰۱۰) در مطالعه‌ای که بر روی شرکت‌های کشور کره انجام دادند به این نتیجه رسیدند که مسئولیت پاسخگویی اجتماعی تاثیر مثبت معنی داری بر عملکرد مالی شرکت‌ها داشته است.

و - جنبه جدید بودن و نوآوری در تحقیق:

با بررسی‌های انجام شده در مطالعات داخلی می‌توان گفت تاکنون مطالعه‌ای در این زمینه و به روش مطالعه حاضر در داخل انجام نشده است.

ز - اهداف مشخص تحقیق (شامل اهداف آرمانی، کلی، اهداف ویژه و کاربردی):

هدف اصلی این مطالعه بررسی تاثیر مسئولیت پاسخگویی اجتماعی مجموعه بانک مهر بر عملکرد مالی آن از دیدگاه سهام‌داران می‌باشد. نتایج این مطالعه می‌تواند برای سرمایه‌گذاران و سازمان بورس و همچنین نهادهای سیاست‌گذاری در اتخاذ تصمیمات سرمایه‌گذاری و سیاست‌گذاری مفید باشد.

ح - در صورت داشتن هدف کاربردی، نام بهره‌وران (سازمان‌ها، صنایع و یا گروه ذینفعان) ذکر شود (به عبارت دیگر محل اجرای مطالعه موردی):

ذینفعان اصلی این مطالعه مدیران و سهامداران مجموعه بانک مهر می‌باشد. با این وجود نتایج این مطالعه همچنین می‌تواند برای نهادهایی همچون سازمان خصوصی سازی و سازمان بورس اوراق بهادار حائز اهمیت باشد.

ط - سؤالات تحقیق:

سؤالات اصلی (درون سازمانی):

آیا مسئولیت پاسخگویی اجتماعی مجموعه بانک مهر در قبال مشتریان بر عملکرد مالی آن موثر است؟

آیا مسئولیت پاسخگویی اجتماعی مجموعه بانک مهر در قبال کارکنان بر عملکرد مالی آن موثر است؟

سؤالات فرعی (برون سازمانی):

آیا مسئولیت پاسخگویی اجتماعی مجموعه بانک مهر در قبال محیط زیست بر عملکرد مالی آن موثر است؟

آیا مسئولیت پاسخگویی اجتماعی مجموعه بانک مهر در قبال نهادها بر عملکرد مالی آن موثر است؟

ی - فرضیه‌های تحقیق:

فرضیات اصلی (درون سازمانی):

مسئولیت پاسخگویی اجتماعی مجموعه بانک مهر در قبال مشتریان بر عملکرد مالی آن موثر است.

مسئولیت پاسخگویی اجتماعی مجموعه بانک مهر در قبال کارکنان بر عملکرد مالی آن موثر است.
فرضیات فرعی (برون سازمانی):

مسئولیت پاسخگویی اجتماعی مجموعه بانک مهر در قبال محیط زیست بر عملکرد مالی آن موثر است.
مسئولیت پاسخگویی اجتماعی مجموعه بانک مهر در قبال نهادها بر عملکرد مالی آن موثر است.

ک- تعریف واژه‌ها و اصطلاحات فنی و تخصصی (به صورت مفهومی و عملیاتی):

مسئولیت پاسخگویی اجتماعی: مسئولیت پاسخگویی اجتماعی شرکت دارای معانی مختلفی می‌باشد که برخی به جنبه‌های تعهد یا مسئولیت قانونی تاکید دارند و برخی دیگر بر معنای مسئول بودن و کمک‌های خیریه تاکید دارند. برخی دیگر نیز بر جنبه‌های آگاهی اجتماعی تاکید داشته و آنرا به معنی مشروعیت و مقبولیت قلمداد می‌کنند. مسئولیت پاسخگویی اجتماعی شرکت را می‌توان تعهد و تکلیف مدیریت شرکت به انجام اموری دانست که حافظ و بانی رشد و ارتقا رفاه جامعه و علایق بنگاه باشد به عبارت دیگر توجه به پیامدهای برون سازمانی از جمله حقوق مصرف کننده و همچنین مسائل زیست محیطی که مسئولیت یک مدیریت آینده نگر است، در حوزه مسئولیت پاسخگویی اجتماعی شرکت قرار می‌گیرد.

عملکرد مالی: در این مطالعه از نسبت‌های مالی حقوق صاحبان سهام، بازده فروش و بازده دارایی به عنوان معیار سنجش عملکرد شرکت‌ها استفاده می‌شود.

۴- روش شناسی تحقیق:

الف- شرح کامل روش تحقیق بر حسب هدف، نوع داده‌ها و نحوه اجراء (شامل مواد، تجهیزات و

استانداردهای مورد استفاده در قالب مراحل اجرایی تحقیق به تفکیک):

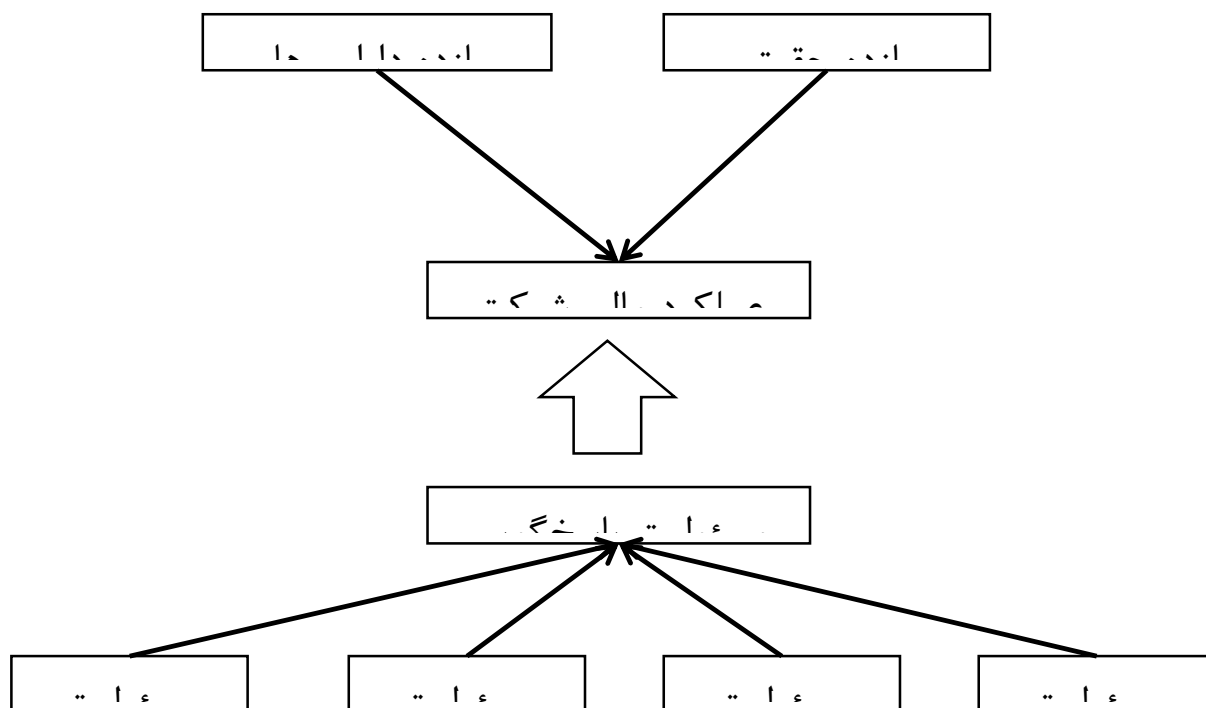
هدف اصلی این مطالعه بررسی رابطه میان جنبه‌های مختلف مسئولیت پاسخگویی اجتماعی و عملکرد مالی می‌باشد. بدین منظور در این مطالعه از نرم افزارهای آماری همچون SPSS، Eviews و نیز Excell جهت مدلسازی و پردازش داده‌ها استفاده می‌گردد. جهت بررسی و آزمون فرضیات از مدل رگرسیون چند متغیر در قالب یک الگوی اقتصادسنجی بهره گرفته می‌شود که جهت صحت سنجی استنتاج‌های آماری حاصله از آزمون‌های تشخیص فروض کلاسیک استفاده می‌شود. همچنین جهت ایجاد شاخص‌های مربوط مسئولیت پاسخگویی اجتماعی از روش پرسشنامه‌ای و نظر سنجی سهامداران مجموعه بانک مهر استفاده می‌شود.

ب- متغیرهای مورد بررسی در قالب یک مدل مفهومی و شرح چگونگی بررسی و اندازه گیری

متغیرها:

متغیر وابسته در این مطالعه شاخص‌های عملکرد مالی مجموعه بانک مهر است که از پراکسی متغیرهای بازده حقوق صاحبان سهام و بازده دارایی‌ها محاسبه می‌شود. متغیرهای مستقل تحقیق شاخص‌های مسئولیت پاسخگویی اجتماعی

خواهد بود که این شاخص‌ها عبارتند از مسئولیت اقتصادی، اخلاقی، داوطلبانه و قانونی که از مدل سلسله مراتبی گالبرث^۴ (۲۰۰۹) در زمینه مسولیت پاسخگویی اجتماعی شرکت استخراج شده‌اند. در این خصوص شاخص‌های مسولیت اقتصادی و اخلاقی که بیانگر مسولیت پاسخگویی اجتماعی در قبال مشتریان و کارکنان است درون سازمانی قلمداد شده و شاخص‌های داوطلبانه و قانونی که بیانگر مسولیت پاسخگویی اجتماعی در قبال محیط زیست و نهادها می‌باشد، برون سازمانی در نظر گرفته می‌شوند.

ج - شرح کامل روش (میدانی، کتابخانه‌ای) و ابزار (مشاهده و آزمون، پرسشنامه، مصاحبه، فیش برداری و غیره) گردآوری داده‌ها:

با توجه به مباحث عنوان شده در بخش‌های قبلی، داده‌های مورد نیاز برای محاسبه شاخص‌ها و متغیرهای تحقیق عموماً از صورت‌های مالی بانک مهر قابل استخراج است. داده‌های مورد نیاز پس از استخراج از سامانه‌های اطلاعاتی در قالب فایل‌های الکترونیکی Excel طبقه‌بندی و تلخیص شده و سپس بر اساس تعاریفی که به صورت عملیاتی از متغیرها خواهد شد، برای محاسبه متغیرهای مستقل و وابسته مدل مورد بررسی در تحقیق مورد استفاده قرار خواهند گرفت. همچنین به منظور ایجاد شاخص مسولیت پاسخگویی اجتماعی شرکت‌ها با بهره‌گیری از روش زمان‌خان^۵ (۲۰۱۰) پرسشنامه‌ای در چهار بخش مسولیت اقتصادی، قانونی، اخلاقی و داوطلبانه تدوین می‌گردد.

د - جامعه آماری، روش نمونه‌گیری و حجم نمونه (در صورت وجود و امکان):

^۴ Galbreath,

^۵ Zaman khan, Md. Habib

جامعه آماری مورد نظر برای تعمیم نتایج تحقیق در خصوص آن، شعب مختلف مجموعه بانک مهر در سال ۱۳۹۲ می‌باشد. نمونه آماری مورد نیاز این تحقیق بصورت تصادفی از میان شعب مختلف بانک انتخاب خواهد شد.

هـ - روش‌ها و ابزار تجزیه و تحلیل داده‌ها:

ابتدا به کمک نرم افزار Excel داده‌ها پردازش و آماده شده و سپس به کمک نرم افزار SPSS پایایی پرسشنامه مسئولیت پاسخگویی اجتماعی سنجیده شده و پس از اطمینان از نتایج در مرحله بعد با استفاده از روش اقتصادسنجی فرضیات تحقیق با بکارگیری نرم افزار Eviews مورد آزمون قرار گرفته و نتایج حاصله تجزیه و تحلیل می‌گردند. مدل مورد استفاده در این پژوهش به صورت زیر خواهد بود:

$$CFP_{it} = \beta_0 + \beta_1 CSR\_customer_{it} + \beta_2 CSR\_employe_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

در رابطه فوق CFP نماد عملکرد مالی شعب مختلف بانک مهر و $CSR\_customer$ و $CSR\_employe$ به ترتیب معرف متغیر مسئولیت پاسخگویی بانک در قبال مشتریان و کارکنان می‌باشد. همچنین $SIZE$ و ε_{it} نیز به ترتیب معرف اندازه شعبه و خطای مدل مربوط به شعبه i در سال t می‌باشد.

[†] Corporate financial performance